

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/3991-9/2021
Érkezett:	2021 DEC 03.
Példány:	1
Melléklet:	2 db
Kezelőiroda:	5/

Dr. Sulyok Tamás
az Alkotmánybíróság elnöke részére

Amicus curiae a IV/03991/2021. sz. ügyben

Tisztelt Elnök Úr!

Nyolc civil szervezet, a Társaság a Szabadságjogokért, valamint az Amnesty International Magyarország, a Magyar Helsinki Bizottság, a Magyar LMBT Szövetség, a Transvanilla Transznemű Egyesület, a Háttér Társaság, a Labrisz Leszbikus Egyesület és a Budapest Pride (Szivárvány Misszió Alapítvány) közös amicus curiae beadvánnyal fordul a Tisztelt Alkotmánybírósághoz a Kúria Knk.II.40.646/2021/9. számú végzése elleni alkotmányjogi panasz alapján indult, IV/03991/2021. számon iktatott ügyben.

Jogvédő szervezetekként az alapvető jogok érvényesítéséért folytatjuk tevékenységünket, amelynek keretében jelen beadvánnyal az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) Tü. határozat 36. § (10) bekezdésébe foglalt lehetőséggel élve jogi álláspontunkat kívánjuk kifejezésre juttatni az emberi jogok és az alkotmányosság területén releváns szakmai tudással bíró társadalmi szervezetekként, különös tekintettel arra, hogy a Társaság a Szabadságjogokért jogsegélyszolgálat a nevezett felülvizsgálati eljárásban az I-III. rendű kérelmezők számára biztosított jogi képviseletet.

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a fent megjelölt ügy elbírálásakor az alább kifejtett érveket is figyelembe véve hozza meg döntését.

Kérjük a Tisztelt Elnök Urat, hogy beadványunkat juttassa el az Alkotmánybíróság tagjaihoz, továbbá tegye mindenki számára elérhetővé az alapügy elektronikus adatlapján.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A IV/03991/2021. számon iktatott ügyben (a továbbiakban: „panaszügy”) az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti eljárásban indítványozta a Kúria Knk.II.40.646/2021/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint megsemmisítését, arra hivatkozva, hogy az sérti az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát. Álláspontunk szerint az indítvány nélküli az indítványozói jogosultság, valamint a hivatkozott alapjogsérelem alátámasztását, valamint az Alkotmánybíróság egyéb feltételeit tekintve sem tesz eleget a befogadási kritériumoknak.

Az Alkotmánybíróságnak az indítványt vissza kellene utasítania, a következő okokból:

- Az Indítványozó nem minősül érintettnek, mert alapvető jogaira a népszavazás (illetve annak elmaradása) nincs kihatással.
- Az Indítványozó nem hivatkozott arra indítványában, hogy a bírói döntés Alaptörvényben foglalt hatáskörét sértené.
- Indítványozó nem meríti ki az Abtv. 29. §-ában rögzített feltételeket. Indítványa alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, a bírói döntést érdemben befolyásoló, a tisztességes eljáráshoz való jogot érintő alaptörvény-ellenességre pedig alaptalanul hivatkozik.
- Indítványozó, noha beadványában a bírói jogértelmezés önkényességét állítja, valójában az Alkotmánybíróságtól a Kúria döntésének felülmérlegelését kéri, negyedfokú bírói fórumnak használva az Alkotmánybíróságot.

1. Az indítványozói érintettség hiánya

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § (2) bekezdésének a) pontja szerint jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt. Indítványozó utal rá az indítvány [18] bekezdésében, hogy “a Kormány érintettsége az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontja, továbbá a (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, másrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog

tekintetében indítványozói jogosultsága is fennáll, vagyis az Abtv. 27. § (3) bekezdésében foglalt feltétel is teljesül.” Indítványozó azonban a bírói döntésekkel szemben előterjeszthető alkotmányjogi panasz benyújtásának általános feltételei szerint meghatározott érintettségi követelménynek felel csak meg, elmulasztja indítványozói jogosultságának különleges megalapozását, amelyet az Alkotmánybíróság a népszavazási kérdések hitelesítési eljárásának felülvizsgálatában felmerült alapjogsérelem esetére munkált ki.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján népszavazási kérdések hitelesítési kérdésével kapcsolatban alkotmánybíróági eljárást az kezdeményezhet, akit a *kérdés* (és az abból következő - érvényes és eredményes népszavazás esetén megvalósuló - jogalkotási kötelezettség) alapvető jogaiban érint.

Az Alkotmánybíróság 3150/2016. (VII. 22.) AB végzésének [20] bekezdésében fogalmazta meg, hogy “az érintettség megállapíthatóságához az ilyen ügyekben legalábbis az szükséges, hogy a hitelesített kérdés, illetve az alapján megalkotandó jogszabály az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogaira valamely, a pusztán cselekvőképességen és állampolgárságon túlmutató, különös tulajdonsága következtében legyen kihatással.” A döntés rámutatott a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatra, amelyben a nők számára biztosított kedvezményekkel történő nyugdíjba vonulási lehetőség férfiakra történő kiterjesztésének népszavazási kezdeményezését vizsgálta alapjogi szempontból, megállapítva, hogy “a természetes személy indítványozók érintettsége azon különös tulajdonságuk következtében állt fenn, hogy olyan nők voltak, akik a mondott törvényi rendelkezés alapján már kérték a jogosultsági feltételek eljáró nyugdíjszerv általi megállapítását, illetve nyilatkoztak arról, hogy élni kívánnak a kedvezményes nyugdíjba vonulás lehetőségével”.

Jelen panaszügy vonatkozásában azonban az indítványozó a beadványában nem tért ki olyan alapvető jogra, melyben a kérdéssel kapcsolatos népszavazás, illetve annak (a kérdés hitelesítésének bírói megtagadása miatt) elmaradása sérelmet okozna számára. Márpedig a “Kúria döntése alkotmányjogi panasszal sikeresen nem támadható”, ha “a megnevezett alapjogok tekintetében hiányzik az a közvetlenül és feltétlenül bekövetkező jogkorlátozó hatás, amely a 28/2015. (IX. 24.) AB határozat esetén megállapítható volt.” [3150/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]]

Hangsúlyozandó, hogy a panaszügyben indítványozó alapvető jogaira a népszavazás (illetve annak elmaradása) nincs kihatással, a Kúria hitelesítést felülvizsgáló döntését támadó indítvány nem irányul az Alkotmánybíróság előtt érvényesíthető alapjogsérelemre.

A Kúria támadott döntése viszont éppen a népszavazási kezdeményezéssel érintettek emberi méltósága védelmében kifejezésre juttatott alapjogi érvelésen alapul.

2. A közhatalmi indítványozó

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 2019-es módosítása lehetőséget teremtett a közhatalmi szereplők Alkotmánybírósághoz fordulására, amely speciális indítványozási jogosultság az Abtv. szerint meghatározott körben érvényesülhet. Egyrészt az Abtv. 55. § (4a) pontja feltételül szabja, hogy a közhatalmat gyakorló indítványozó hatásköre korlátozását kifogásoló indítványának érdemi elbírálására csak akkor kerül sor, ha a támadott döntés az indítványozó működésének súlyos zavarát eredményezi, vagy valamely, Alaptörvényben foglalt hatáskörét sérti. Másrészt külön kiemeli az Abtv. 27. § (3) bekezdése, hogy közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.

a. Indítványozó nem hivatkozik közhatalmi hatáskörének elvonására

Az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése alapján a Kormány jogosult országos népszavazás kezdeményezésére. Az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdése pedig meghatározza a népszavazási kezdeményezés korlátjait, melyek érvényesítésének hatásköre a Nemzeti Választási Bizottságot és - jogorvoslati eljárásban - a Kúriát terheli. Jelen ügyben az alkotmányos lehetőséget nyújtó hatáskör és az alkotmányos kötelezettséget meghatározó hatáskör is az alkotmányos keretek között érvényesült, és ezt alkotmányjogi panaszában a Kormány sem vitatta.

Indítványozó nem is említi indítványában, hogy a bírói döntés közhatalmi hatáskörét korlátozná és súlyos működési zavart okozna számára, vagy valamely Alaptörvényben foglalt hatáskörét sértené; kizárólag a tisztességes eljáráshoz fűződő jogra hivatkozott. Az indítvány nem tartalmaz a hatáskörelvonás megállapítására irányuló határozott kérelmet. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a törvényben meghatározott hivatalból meghozható döntések kivételével "az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt

alkotmányossági kérelemre korlátozódik", ebből következően az indítványozó által nem megjelölt hivatkozást az Alkotmánybíróság nem pótolhatja, illetve az érintettség indítványozó által megjelölt okát az Alkotmánybíróság nem helyettesítheti mással, így az indítvány kizárólag a tisztességes eljáráshoz fűződő jog tekintetében vizsgálható.

b. A tisztességes eljáráshoz való jog felhívása

Az Abtv. 27. § (3) bekezdése szerint közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e. Indítványozó a Kúria előtti felülvizsgálatban beavatkozóként lépett fel, a Kúria engedélyezte a perbelépését, így az indítványban hivatkozhat arra, hogy "nézete szerint, amennyiben a népszavazási kérdést előterjesztő mint ellenérdekű fél perbelépésének a lehetősége biztosított, úgy őt a Kúria előtt folyó felülvizsgálati eljárásban értelemszerűen megilleti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapjog." (Indítvány, [17])

Indítványozó alapjogi érintettsége álláspontunk szerint közhatalmi minősége okán az Abtv. 27. § (3) bekezdésének nem tesz eleget, azonban jelen beadvány keretei közt állásfoglalásunkat nem az alapjogi érintettség hiányára, hanem a tisztességes eljáráshoz való jog általános alapjogi értelmezésére alapozzuk.

3. Az Abtv. 29. § szerinti feltétel

Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A fenti törvényi feltételek vagylagosak, bármelyik törvényi feltétel fennállta megalapozhatja a fenti törvényi rendelkezésnek való megfelelést. [28/2015. (IX. 24.) AB határozat, [27] bek.] Indítványozó nem meríti ki az Abtv. 29. § vagylagos feltételrendszerét, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént pedig a tisztességes eljáráshoz való jog indokolási kötelezettség részjogosultságára hivatkozik, azt azonban visszaélészerűen teszi - a bírói függetlenség rovására.

4. A tisztességes eljáráshoz való jog alaptalan felhívása

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat [37] bekezdése szerint: “A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}” (Indokolás [45]-[53]).

Az Alkotmánybíróság 16/2019. (V. 14.) AB határozata a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdeklő fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell. Tekintettel arra, hogy a Kúria Indítványozónak megengedte az érdekeltekénti beavatkozást a felülvizsgálati eljárásba, és a panaszügyben biztosította számára a nyilatkozattételre való lehetőséget, tisztességes eljáráshoz való joga nem csorbult.

Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogában esett sérelmét a kérdése egyértelműségét illető bírói mérlegelés eredményében látja, azonban a bírói mérlegelés Indítványozó érdekének megfelelő kimenetele nem tartozik a tisztességes eljáráshoz fűződő jog alkotmányos védelme alá, épp ellenkezőleg, a felülmérlegelésre irányuló indítvány ellentmond a későbbiekben kifejtett azon alapelvnek, miszerint az Alkotmánybíróság nem negyedfokú fellebbviteli bírói fórum.

5. A contra legem jogértelmezés

Az Alkotmánybíróság a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában munkálta ki a contra legem bírói döntés révén bekövetkező alaptörvény-ellenesség feltételeit (ld. az alábbiakban). Az Alkotmánybíróság 3280/2017. (XI. 2.) AB határozata pedig rögzítette, hogy “a contra legem jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet. A contra legem jogalkalmazásnak egyben alkotmányellenesnek, azaz az Alaptörvénnyel ellentétesnek kell lennie (contra constitutionem)” (3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]).

Jelen panaszügyhöz hasonlóan, az Alkotmánybíróság a 12/2021. (IV. 14.) AB határozatában is azon okból vizsgálta az Alkotmánybíróság a Kúria döntését (Pfv.I.20.963/2016/5. sz. ítélet), mert az indítványozó szerint [a régi Ptk. 339. § és 349. § rendelkezéseit illetően] a Kúria “értelmezése során a felróhatóság tartalmát a bírói jogértelmezés a kirívóan súlyos, nyilvánvalóan helytelen jogértelmezés feltételével töltötte meg, ami indítványozó szerint bírói jogalkotás, vagyis indítványozó szerint az ügyében eljáró jogalkalmazó szerv (bíró) jogszabályi rendelkezés hiányában, tehát „önkéntesen” hozta meg döntését.” A felhívott ügyben szereplő indítványozó a „kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedés” tesztjének következményére utalva állította - Indítványozóhoz hasonlóan - az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, ezen belül az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését.

Az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította (hivatkozva az indítványozó által is megjelölt {20/2017. (VII. 18.) AB határozatra), és arra a következtetésre jutott, hogy “jogalkalmazói önkény nem áll fenn”. Az Alkotmánybíróság utalt arra, hogy a testület “már kidolgozta az alkotmányjogi értelemben vett contra legem, és/vagy önkényes bírói döntés megállapításának eseteit, amelyet dogmatikailag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált fair bírósági eljáráshoz való joggal kötött össze a következők szerint. Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor contra legem – és egyben contra constitutionem –, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2.

nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett.” (12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [22-23])

Az alaptörvény-ellenes contra legem bírói döntések azonosítására szolgáló “három, egymást erősítő feltétel együttes fennállása” (20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]) közül három típusából egyre sem hivatkozott jelen ügy indítványozója. Egyrésztől nincs olyan hatályos jogszabályi rendelkezés, amit ne vett volna figyelembe döntésében a Kúria (másképpen szólva, amitől eltért volna), másrészt az ügyre irányadó jogi normákat is kellően vizsgálta, a harmadik lehetőség pedig nem merülhet fel, mert nem bírói gyakorlatra alapozta a döntést a Kúria, hanem az Alaptörvényre.

Indítványozó azonban az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimunkált feltételrendszer vizsgálata nélkül hivatkozta a határozat egy részét: “A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja” (20/2017. (VII. 18.) ABh. [23]) A határozat indítványbeli hivatkozása megkerüli a határozat lényegi elvi tartalmát.

A 20/2017. (VII. 18.) AB határozat alapjául szolgáló ügyben a bíróság egyrészt hatályos jogot hagyott figyelmen kívül, másrészt a hatályos jogszabállyal ellentétes korábbi jogszabály alapján létrejött bírói gyakorlatra alapozta ítéletét, melyről az Alkotmánybíróság megállapította, hogy contra legem jogalkalmazás. Jelen panaszügy azonban semmilyen vonatkozásában nem hasonlítható az Indítványozó által felidézett ügghöz. Indítványozó nem alapozza meg a contra legem jogalkalmazás mibenlétét, magát a népszavazási kezdeményezés Kúria általi vizsgálatának eredményét, a bírói mérlegelést tekinti contra legemnek.

Indítványozó szerint “a Kúria a tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak az indokolási kötelezettséget érintő aspektusát sértő módon nem indokolta meg, hogy miért lépett ki a kiskoriak Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való joga alkotmánybírósági

gyakorlatának kereteiből”(Indítvány, [31]). Súlyosan hibás megállapítás, hogy a Kúria “kilépne” a “kiskorúak Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való joga alkotmánybíróági gyakorlatának kereteiből” (Indítvány, [31]) azzal, hogy az emberi méltósággal ellentétes kérdés hitelesítését megtagadja. Ha ugyanis Alaptörvénybe ütköző (így annak módosítását szükségképpen előirányzó) kezdeményezést tesz bármilyen Indítványozó, *nem várhatja* a Nemzeti Választási Bizottságtól és a Kúriától, hogy a kérdést alkotmányossá tegye (ez a népszavazás tárgyának befolyásmentes meghatározását tekintve is értelmezhetetlen elképzelés), ahogyan a Kúria jogorvoslatának célja sem az alkotmányellenes kérdések kijavítása, hanem éppen azok hitelesítésének megtagadása. Alaptörvény-ellenes kérdés az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontja alapján nem hitelesíthető.

Egy, az indokolási kötelezettség alkotmányos érvényesülését vizsgáló tanulmány¹ arra jutott, hogy “előfordul, hogy ha a felülmérlegelési tilalom vagy más eljárásjogi ok miatt nem lehet az alsóbb fokú ítéletet annak ténybeli hiányosságai miatt hatályon kívül helyezni, akkor a tényállásra vonatkozó indokolási kötelezettség megszegésére hivatkozva teszi ezt meg a jogorvoslati fórumként eljáró bíróság.” Álláspontunk szerint indítványozó érvelése is az indokolási kötelezettségre hivatkozva próbál elérni hatályon kívül helyezést, melyre azonban jogalapja nincs. Ahogy kitérnek rá a tanulmány szerzői: “Az indokolási kötelezettség megsértésére alapozott indítványokat az Alkotmánybíróság legtöbbször érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja. A visszautasítás alapja, hogy a kérelmek nem alkotmányossági problémára utalnak, hanem a támadott rendes bírósági döntések helyességét vitatják, és azok tartalmi szempontú felülvizsgálatát célozzák. Emiatt pedig nem teljesül a befogadás egyik feltétele: az ügyben nem merül fel „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés”. A szerzők szerint az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában “kijelölte az indokolásokat érintő alkotmányossági felülvizsgálat határait a »negyedfokú bíróság doktrínájára« hivatkozással”.

A 7/2013. (III. 1.) AB határozat “alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte a bírói döntések indokolásának alkotmányossági mércéjeként szolgáló, a tisztességes eljárásban rejlő, minimális követelményrendszer kidolgozását”, és arra való tekintettel is

¹ Bencze Mátyás - Kovács Ágnes: „Nem foghat helyt” Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség teljesítéséről, MTA Law Working Papers 2018/10.

https://jog.tk.hu/uploads/files/2018_10_Bencze_Kovacs.pdf

fogadta be az alkotmányjogi panaszt, hogy meghatározza “azokat a tisztességes eljárás alaptörvényi szabályának védelmi körébe tartozó minimális követelményeket, amelyeket a bíróságoknak az ügy elbírálása során feltétlenül szükséges érvényesíteniük.”

A 7/2013. (III. 1.) AB határozat az indokolt bírói döntéshez való jog kibontásánál az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát (és annak bírói gyakorlatát) vette kiindulópontnak, tekintve, hogy az alkotmányos jog védelmi szintje nem lehet szűkebb az egyezményes jog tartalmánál.

A tanulmányban is hivatkozott “alkotmányossági felülvizsgálat határait” kijelölve a következőképp határozta meg szerepét a testület:

“az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].” (7/2013. (III. 1.) AB határozat, [33] bek.)

6. Az Alaptörvény 28. cikkének alaptalan felhívása

Az Alkotmánybíróság a “jogszabályi célhoz kötött jogértelmezési alapelv” értelmezését a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatában munkálta ki, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként azonosítva az Alaptörvény 28. cikkének bírói döntésekben való érvényesülését (23/2018. (XII. 28.) ABh. [15]) - az indítványozó közhatalmi szereplő indítványozói jogosultságát annak tekintetében állapítva meg, hogy “közvetve a magánfelek azon

alkotmányosan védett alapjogi igényét érvényesíti, hogy jogvitájukat tisztességes eljárás keretében döntse el a bíróság” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [15]). A határozat lényegi tartalma szerint figyelemmel arra, hogy “az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]), az a bírói döntés alkotmányellenes, “amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]). Az Alkotmánybíróság döntése szerint az Alaptörvény 28. cikke “nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]).

A 23/2018. (XII. 28.) AB határozat alapját képező ügyben “a bírósági jogértelmezés a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]) annak rögzítésével, hogy “nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikk alkalmazására” (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [8]).

Jelen esetben az Alaptörvény 28. cikkével ellentétes döntés nem merülhet fel, ugyanis a Kúria nem tagadta meg az Alaptörvény 28. cikkének érvényesítését, épp ellenkezőleg, az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően az Nsztv. irányadó rendelkezései és a népszavazás alkotmányos keretei tekintetében vizsgálta felül az NVB 16/2021. sz. határozatát, az Nsztv. érintett rendelkezéseinek céljára pedig a népszavazás alkotmányos kereteinek értelmezéséből következtetett.

Indítványozó bár az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozik indítványában, valójában nem a jogszabály értelmezését, hanem saját kérdése értelmezését vitatja. Mint írja, “a kérdés szövege rögzül, az nem változtatható meg, a hitelesítési (Nsztv. 10-14. §), és a jogorvoslati kérelem nyomán meginduló felülvizsgálati eljárásban is az eredetileg népszavazásra javasolt kérdés szövegét vonja vizsgálat alá a Nemzeti Választási Bizottság és a Kúria is (Nsztv. 28. §). Vagyis a Kúriának a felülvizsgálati eljárása során szigorúan csakis a népszavazási kérdést kell értelmeznie, nincsen törvényes lehetősége a tartalma kibővítésére, a szövegétől nem szakadhat el. A kérdés értelmezése során a lényeges értelmének a megváltoztatása, annak feldúsítása, vagy egyes elemeinek a kihagyása, illetve ahhoz nyelvtanilag nem kapcsolható

tartalom párosítása ugyanis azzal az eredménnyel jár, hogy a Kúria végsősoron nem a szervező által népszavazásra javasolt kérdés, hanem egy fikció hitelesítéséről vagy annak megtagadásáról dönt. A Kormány álláspontja szerint az ilyen jogértelmezés az Nsztv. 28. §-ára vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyja, emiatt contra legem válik önkényessé, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozva.” (Indítvány, Indokolás, 24-25)

Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem Indítványozó népszavazási kezdeményezése hiányosságainak orvoslására szolgáló rendelkezés, amelyet a bírói döntés módosítására használhatna, indítványa ugyanis erre enged következtetni. A Kúria éppen az Alaptörvény 28. cikke szerint az Nsztv. rendelkezéseinek céljával összhangban - amelynek garanciális rendelkezése a népszavazási kezdeményezés egyértelműsége is - a kérdést a rögzített formájában elemzi, hiszen egy népszavazáson sem Indítványozó jogi eljárásokban kifejtett érveiről döntenének a választópolgárok, hanem a kérdés kezdeményezésben megfogalmazott változatáról. A Kúria azzal sértette volna meg az Nsztv. szabályrendszerét, ha a kérdést nem a rögzített formájában vizsgálta volna. A Kúria döntésében az Alaptörvény és az Nsztv. rendelkezéseit juttatta érvényre, így döntése összhangban áll az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogértelmezéssel.

A kérdés értelmezését tekintve az Alaptörvénynek megfelelő kereteken belül a bírói függetlenség biztosítja az igazságszolgáltatás érvényesülését, ahogyan az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke közti egység megállapításakor is hangsúlyozta határozatában, hogy "nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát" (23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]).

7. Az Alkotmánybíróság nem negyedfokú fellebbviteli fórum

Indítványozó a bírói mérlegelést támadja, nem véve figyelembe, hogy az Alkotmánybíróság nem fellebbviteli fórum, ami további jogorvoslat kizártsága esetén lehetőséget ad a bírói döntés vitatására.

Az Alkotmánybíróság elvi éllel szögezte le a tisztességes eljáráshoz való jog negyedfokú vizsgálatának tilalmát 3268/2012. (X. 4.) AB határozatában a következőképp: "önmagában attól, hogy egy bizonyítási indítványt a bíróság mérlegelési jogkörében nem teljesít, még

nem válik az egész eljárás tisztességtelenné és ezáltal alaptörvény-ellenessé. Ennek a kérdésnek a vizsgálata csak szélső esetben lehet az alkotmánybíróági eljárás tárgya, ellenkező esetben ugyanis a rendes bírósági eljárásokban részt vevő valamennyi fél – akivel szemben a bíróság valamit nem (vagy nem a kérelme szerint) teljesített – a bírósági határozat alkotmányossági szempontból történő felülvizsgálatnak álcázott, valójában azonban a rendes bírósági határozatot felülbírálni kívánó indítvánnyal fordulhatna az Alkotmánybírósághoz. Ezzel viszont az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” [3268/2012. (X. 4.) ABh. [28] bek.]

Álláspontunk szerint az idézett határozat alapjául szolgáló ügyben indítványozó, a jelen ügyben Indítványozóként szereplő Kormányhoz hasonlóan negyedfokú bírói fórumnak tekintette az Alkotmánybíróságot, az Alkotmánybíróság pedig a bírói mérlegelés alkotmányos függetlenségét biztosította az annak kiüresítésére irányuló indítvánnyal szemben, a rendes jogorvoslat határát megerősítve.

Indítványozó érdekeit sérti a döntés, de abból nem következik alapjogsérelem, sem contra legem jogalkalmazás, de még az Alkotmánybírósághoz fordulás megalapozottsága sem. Indítványozó panasza leginkább saját kérdése egyértelműségének hiányát emeli ki méginkább, aminek már egyébként is sajátos kontextust teremt a Kúria előtt megtett nyilatkozata (melyben a kérdés egyértelműségével kapcsolatosan felvetett aggályok mellé új értelmezési problémákat keletkeztetett, például azzal a kitételrel, hogy szerinte “a nemátalakító kezelések körébe nem tartoznak bele azon kezelések, amelyek háttérében genetikai rendellenesség áll”).

Indítványozó az Alkotmánybíróságot egyértelműen negyedfokú bíróságnak tekinti, panaszában ugyanis a népszavazási kezdeményezés egyértelműségének mérlegelésére kíván további jogorvoslatot érvényesíteni. Annak ellenére teszi ezt, hogy az Nsztv. 30. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Kúria döntése ellen további jogorvoslatnak helye nincs. A formálisan alkotmányjogi panaszként előadott jogorvoslati kérelme ellentmond az Alkotmánybíróság 28/2015. (IX. 24.) AB határozatának is, melyben a testület deklarálta, hogy az Alkotmánybíróság “nem vizsgálhatja felül a Kúria hitelesítő döntését, abban a törvényességi kérdésben, hogy a hitelesített kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében foglalt –

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

választói illetve törvényalkotói – egyértelműség követelményének megfelelt-e” (28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [28]).

Indítványozó nem értékelheti az egyértelműséget nélkülöző kérdésből felmerülő értelmezési problémáját az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogban esett sérelemként, máskülönben ellentmondana az Alkotmánybíróság által kimunkált tisztességes eljáráshoz való jog gyakorlatának, a népszavazási kérdés egyértelműségének vizsgálatát érintő alkotmánybírói korlátnak, valamint a negyedfokú bíróság doktrínájának.

Mindezekre tekintettel, kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy Indítványozó alkotmányjogi panaszát mint befogadásra alkalmatlant, utasítsa vissza, amennyiben viszont a beadványt befogadásra alkalmasnak minősíti, azt mint alaptalant, utasítsa el.

Budapest, 2021. december 2.

Tisztelettel,

[Handwritten signature]
Társaság a Szabadságjogokért

[Handwritten signature]

Amnesty International Magyarország

[Handwritten signature]

Magyar Helsinki Bizottság

Magyar LMBT Szövetség

Transvanilla Transznemű Egyesület

Háttér Társaság

Labrisz Leszbikus Egyesület

**Budapest Pride (Szivárvány Misszió
Alapítvány)**

